

BIURO

RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

RPO-602263-1/08/KJ

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 8 czerwca 2010 r.

Pan
Maciej Psyk
Polskie Stowarzyszenie Racjonalistów

skr. poczt 91
00 – 950 Warszawa

Szanowny Panie,

W odpowiedzi na pisma Polskiego Stowarzyszenia Racjonalistów z 29 kwietnia 2010 r., 1 maja 2010 r. oraz 13 maja 2010 r. odnośnie do zasad dokonywania apostazji oraz przetwarzania danych osobowych przez kościoły i związki wyznaniowe, działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, przedstawiam poniższe wyjaśnienia.

Stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie zasad dokonywania apostazji zostało Polskiemu Stowarzyszeniu Racjonalistów przedstawione w piśmie z 14 listopada 2008 r. Stanowisko to nie uległo zmianie i jest nadal aktualne. Pozwolę sobie przypomnieć zawarte w nim argumenty. Podstawowe z nich dotyczą konstytucyjnie określonej pozycji Rzecznika i jego kompetencji wynikających zarówno z Konstytucji, jak i ustaw.

Rzecznik działa wyłącznie na podstawie prawa i w granicach przez prawo określonych. Możliwości Rzecznika ograniczone są zakresem jego kompetencji wynikających z ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t. j. Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.). Podstawowym obowiązkiem Rzecznika jest stanie na straży praw i wolności człowieka i obywatela określonych w Konstytucji i innych przepisach prawa. Działania podejmuje on tylko wtedy, gdy doszło do naruszenia konstytucyjnych praw i wolności obywatela przez organy władzy publicznej.

Dlatego też każdy przypadek naruszenia konstytucyjnych praw i wolności musi być oceniony przez pryzmat tego, kto ewentualnie tego naruszenia dokonał oraz czy rzeczywiście doszło do ich naruszenia. Tylko działalność organu władzy publicznej może być przedmiotem interwencji Rzecznika

Kościół i związki wyznaniowe nie spełniają tego kryterium podmiotowego. W powołanym piśmie Rzecznik wskazał, iż zgodnie z art. 25 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stosunki między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi są kształtowane na zasadach poszanowania ich autonomii oraz wzajemnej niezależności każdego w swoim zakresie (...). Tak więc żaden organ państwowy nie ma podstaw prawnych do ingerowania w wewnętrzne sprawy kościołów i związków wyznaniowych. Organy państwa nie mogą też wypowiadać się w sprawach leżących w sferze stosunków między wiernymi a hierarchią kościelną. Dotyczy to wszystkich kościołów i związków wyznaniowych. Tylko takie podejście do sprawy zapewnia realizację konstytucyjnej zasady wolności sumienia i religii wyrażonej w art. 53 ust. 1 Konstytucji.

Taką sprawą, którą należy uznać za sferę wyłączności działania zainteresowanych kościołów i związków wyznaniowych, jest kwestia wystąpienia wiernych z kościoła lub związku wyznaniowego. Rzecznik nie może podjąć sprawy dotyczącej tego rodzaju zagadnień i to stanowisko prezentowane jest jednolicie w udzielanych wnioskodawcom odpowiedziach.

Podnosi Pan też sprawę opracowanej wspólnie przez Generalnego Inspektora Danych Osobowych oraz Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski instrukcji „Ochrona danych osobowych w działalności Kościoła Katolickiego w Polsce”. Uprzejmie informuję, iż Rzecznik Praw Obywatelskich nie dostrzegł naruszenia w tym przypadku przepisów Konstytucji RP i nie widzi podstaw do podejmowania działań w tym zakresie. Zdaniem Rzecznika w swoich działaniach GIODO nie dopuścił się naruszenia konstytucyjnych praw i wolności obywatelskich. Co więcej, działalność ta powinna przyczynić się do upowszechnienia znajomości ustawy o ochronie danych osobowych i właściwego jej stosowania.

Rzecznik Praw Obywatelskich nie widzi też podstaw do kwestionowania przepisów art. 43 ust. 1 pkt 3 i art. 43 ust 2 w ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych

osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.). Przepisy te przewidują, iż z obowiązku rejestracji zbioru danych zwolnieni są administratorzy danych dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego, o uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku wyznaniowego. Przepis ten dotyczy więc nie tylko tych kościołów i związków wyznaniowych, które posiadają ustawowe określenia stosunku państwa do danej denominacji wyznaniowej, a także te, które wpisane są do prowadzonego przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji rejestru kościołów i związków wyznaniowych. Te kościoły i związki wyznaniowe także posiadają uregulowaną sytuację prawną. Analogia do przepisu art. 53 ust. 4 Konstytucji RP jest oczywista. Przepis ten stanowi, iż religia kościoła lub innego związku wyznaniowego o uregulowanej sytuacji prawnej może być przedmiotem nauczania w szkole, przy czym nie może być naruszona wolność sumienia i religii innych osób. Praktyczna realizacja tego uregulowania wskazuje, iż po spełnieniu wymogów określonych w przepisach oświatowych, a w szczególności w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. Nr 36, poz. 155 ze zm.) religia może być przedmiotem nauczania w szkole. Dotyczy to zarówno kościołów o ustawowo uregulowanym statusie prawnym, jak i wpisanych do rejestru MSWiA.

Uwzględniając powyższe uprzejmie informuję, iż działając w oparciu o art. 11 pkt. 4 powołanej wyżej ustawy o RPO, sprawy przedstawionej przez Polskie Towarzystwo Racjonalistów Rzecznik nie podejmie.

Z poważaniem

DYREKTOR ZESPÓŁU
Mirko Wróblewski